

Univerza
v Ljubljani
Fakulteta
za gradbeništvo
in geodezijo

Jamova cesta 2
1000 Ljubljana, Slovenija
<http://www3.fgg.uni-lj.si/>

DRUGG – Digitalni repozitorij UL FGG
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

To je izvirna različica zaključnega dela.

Prosimo, da se pri navajanju sklicujete na bibliografske podatke, kot je navedeno:

Kokalj, J., 2016. Analiza degradiranega prostora izbranih občin Osrednjeslovenske statistične regije. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo. (mentorica Zavodnik Lamovšek, A., somentorica Foški, M.): 30 str.

<http://drugg.fgg.uni-lj.si/5967/>

Datum arhiviranja: 20-10-2016

University
of Ljubljana
Faculty of
Civil and Geodetic
Engineering

Jamova cesta 2
SI – 1000 Ljubljana, Slovenia
<http://www3.fgg.uni-lj.si/en/>

DRUGG – The Digital Repository
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

This is original version of final thesis.

When citing, please refer to the publisher's bibliographic information as follows:

Kokalj, J., 2016. Analiza degradiranega prostora izbranih občin Osrednjeslovenske statistične regije. B.Sc. Thesis. Ljubljana, University of Ljubljana, Faculty of civil and geodetic engineering. (supervisor Zavodnik Lamovšek, A., co-supervisor Foški, M.): 30 pp.

<http://drugg.fgg.uni-lj.si/5967/>

Archiving Date: 20-10-2016

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta za
*gradbeništvo in
geodezijo*

Jamova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si

UNIVERZITETNI ŠTUDIJSKI
PROGRAM PRVE STOPNJE
GEODEZIJA IN
GEOINFORMATIKA

Kandidat:

JAN KOKALJ

**ANALIZA DEGRADIRANEGA PROSTORA IZBRANIH
OBČIN OSREDNJESLOVENSKE STATISTIČNE REGIJE**

Diplomska naloga št.: 133/GIG

**ANALYSIS OF DERELICT SITES IN SELECTED
MUNICIPALITIES OF OSREDNJESLOVENSKA
STATISTICAL REGION**

Graduation thesis No.: 133/GIG

Mentorica:

doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Somentorica:

viš. pred. mag. Mojca Foški

Ljubljana, 22. 09. 2016

STRAN ZA POPRAVKE, ERRATA

Stran z napako	Vrstica z napako	Namesto	Naj bo
-----------------------	-------------------------	----------------	---------------

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani študent Jan Kokalj, vpisna številka 26203592, avtor pisnega zaključnega dela študija z naslovom: Analiza degradiranega prostora izbranih občin Osrednjeslovenske statistične regije.

IZJAVLJAM

1. da je pisno zaključno delo študija rezultat mojega samostojnega dela;
2. da je tiskana oblika pisnega zaključnega dela študija istovetna elektronski obliki pisnega zaključnega dela študija;
3. da sem pridobil/-a vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v pisnem zaključnem delu študija in jih v pisnem zaključnem delu študija jasno označil/-a;
4. da sem pri pripravi pisnega zaključnega dela študija ravnal/-a v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil/-a soglasje etične komisije;
5. soglašam, da se elektronska oblika pisnega zaključnega dela študija uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
6. da na UL neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve avtorskega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja pisnega zaključnega dela študija na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija UL;
7. da dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v pisnem zaključnem delu študija in tej izjavi, skupaj z objavo pisnega zaključnega dela študija.

V: Ljubljani,

Datum: 13. september 2016

Podpis študenta:

BIBLIOGRAFSKO-DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

UDK:	711.4(497.4)(043.2)
Avtor:	Jan Kokalj
Mentorica:	doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek
Somentorica:	viš. pred. mag. Mojca Foški
Naslov:	Analiza degradiranega prostora izbranih občin Osrednjeslovenske statistične regije
Tip dokumenta:	Diplomska naloga - univerzitetni študij
Obseg in oprema:	30 str., 9 pregl., 11 sl.
Ključne besede:	Degradirano območje, tipi degradiranih območij, analiza degradiranih območij, Osrednjeslovenska statistična regija

Izvleček:

V diplomski nalogi je predstavljena problematika degradiranih območij v Sloveniji. Degradirana območja predstavljajo prostorski potencial za razvoj dejavnosti. Usmerjanje prostorskega razvoja na degradirana območja je v duhu racionalne rabe prostora, ter varuje pred spremembo namembnosti druga zemljišča (npr. kmetijska). Žal pa število, velikost in raznolikost degradiranih območij ni znano, območja niso evidentirana, reševanje problematike ni sistemsko.

Na območju Osrednjeslovenske statistične regije je mogoče zaslediti številna območja, ki so že dalj časa podvržena degradaciji, ali pa so v postopku opuščanja dejavnosti, kar vodi v nastanek degradiranega območja. Pri delu smo se osredotočili na občino Medvode in njeno okolico. Namen dela ni popis vseh znanih degradiranih območij v našem obravnavanem prostoru, temveč identifikacija učnih primerov za posamezne tipe degradiranih območij in njihova podrobnejša predstavitev. Na podlagi popisa, ki se je izvedel s pomočjo popisnih listov, je izvedena analiza degradiranih območij. Rezultate analize smo primerjali z rezultati, pridobljenimi v projektu z naslovom Sonaravna sanacija okoljskih bremen kot trajnostno razvojna priložnost Slovenije (Špes s sod., 2011).

BIBLIOGRAPHIC-DOCUMENTALISTIC INFORMATION AND ABSTRACT

UDC: 711.4(497.4)(043.2)

Author: Jan Kokalj

Supervisor: Assist. Prof. Alma Zavodnik Lamovšek, Ph. D.

Co-advisor: Sen. Lect. Mojca Foški, M. Sc.

Title: Analysis of derelict sites in selected municipalities of
Osrednjeslovenska statistical region

Document type: Graduation thesis - University studies

Notes: 30 p., 9 tab., 11 eq.

Key words: Derelict sites, types of derelict sites, analysis of derelict sites,
Osrednjeslovenska Statistical Region

Abstract:

This diploma work presents issues about derelict sites in Slovenia. Derelict areas represent territorial potential for further development of the activities. Guidance of the spatial development degradation is reflected in a rational use of the region and protects the purpose of use of other lands (for example: agricultural). Unfortunately, we do not know the exact numbers, size and diversity of derelict sites, areas are not recorded, solutions for this problem are not systematic.

In the Statistical Region, we can see many of the areas, that are undergoing a degradation for a longer period, or they are undergoing a ceasing activity, which leads to derelict sites. In my diploma, I focused on the town Medvode and its surrounding. The purpose of my work is not to record all the derelict sites for this addressed area, but to identify learning examples for each type of derelict sites and their detailed presentation. Based on the record, that was carried out with the help of the census documents; an analysis of derelict sites was made. The results of the analysis were compared with the results that were obtained in a project with the title: Sonarava Sanacije okoljskih bremen kot trajnostno razvojna priložnost Slovenije

ZAHVALA

Za strokovno pomoč, usmerjanje in nasvete se najlepše zahvaljujem mentorici doc. dr. Almi Zavodnik Lamovšek in somentorici viš. pred. mag. Mojci Foški.

Zahvala je namenjena tudi vsem, ki so me v času študija podpirali, še posebej moji družini.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
1.1	Problemsko izhodišče naloge	1
1.2	Namen in cilj diplomske naloge.....	2
2	PREGLED LITERATURE	3
3	DEFINICIJE OSNOVNIH POJMOV DEGRADIRANIH OBMOČIJ	4
4	TIPOLOGIJA DEGRADIRANIH OBMOČIJ IN KRITERIJI ZA NJIHOVO OPREDELITEV	5
4.1	Kriterij za določitev degradiranih območij	5
4.2	Tipi degradiranih območij.....	7
5	DEGRADIRANA OBMOČJA V ZAKONODAJI IN STRATEŠKIH DOKUMENTIH	9
6	METODA DELA	11
6.1	Izobraževanje.....	11
6.2	Popisni list.....	12
7	REZULTATI IZVEDENEGA POPISA DO	14
7.1	Opis območja	14
7.2	Opis evidentiranih degradiranih območij	15
7.2.1	DO kmetijske dejavnosti	15
7.2.2	DO turistične, športnorekreacijske in športne dejavnosti	16
7.2.3	DO industrijskih in obrtnih dejavnosti.....	17
7.2.4	DO pridobivanja mineralnih surovin.....	18
7.2.5	DO prehodne rabe	20
7.2.6	Okoljska degradacija.....	21
7.2.7	DO obrambe, zaščite in reševanja	22
8	ANALIZA POPISANIH DO	23
9	PRIMERI DOBRIH PRAKS	26
9.1	Dvorec Goričane	26
9.2	Tovarna Color Medvode	27
10	ZAKLJUČEK	28
VIRI	.....	29

KAZALO SLIK

Slika 1: Osrednjeslovenska statistična regija (Vir: SURS, 2016)	15
Slika 2: Agroemona GE Smednik (Vir: foto Kokalj)	16
Slika 3: Dvorec Lazarini (Vir: photobucket.com)	17
Slika 4: Tekstilna Medvode (Vir: foto Kokalj)	18
Slika 5: Kamnolom Stanežiče (Vir: foto Kokalj)	19
Slika 6: Skladišče Color (Vir: foto Kokalj)	20
Slika 7: Odlagališče gum Dragočajna (Vir: foto Kokalj)	21
Slika 8: Raketni položaj Valburga (vir: fotoalbum.com)	22
Slika 9: Razporeditev DO po obravnavanem prostoru.....	24
Slika 10: Dvorec Goričane (Vir: siol.net).....	26
Slika 11: Poslovno - trgovski kompleks v Medvodah (Vir: foto Kokalj).....	27

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Primerjava podatkov Osrednjeslovenske statistične regije s podatki za Slovenijo (vir: SURS, 2016)	14
Preglednica 2: Značilnosti območja - Agroemona GE Smlednik.....	16
Preglednica 3: Značilnosti območja - dvorec Lazarini.....	17
Preglednica 4: Značilnosti območja - Tekstilna Medvode	18
Preglednica 5: Značilnosti območja - kamnolom Stanežiče	19
Preglednica 6: Značilnosti območja - skladišče Color.....	20
Preglednica 7: Značilnosti območja - odlagališče gum Dragočajna	21
Preglednica 8: Površine in število DO po regijah (vir: Špes s sod., 2011)	23
Preglednica 9: Število in površine DO po tipih (vir: Špes s sod., 2011)	23

1 UVOD

1.1 Problemsko izhodišče naloge

Zaradi aktualne problematike je prav analiza degradiranih območij tema našega diplomskega dela. Degradiran prostor je po Zakonu o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt) opredeljen kot del naselja oziroma območje zunaj naselja, v katerem so zmanjšane tehnične, prostorsko oblikovalske, bivalne, gospodarske, socialne, kulturne in ekološke razmere do stanja neuporabnosti. Stremeti je potrebno k sanaciji takšnih območij in jih vrniti v prvotno ali drugo funkcijo.

Veliko evropskih držav se sooča s problematiko degradiranih območij, med katerimi Slovenija ni izjema. Tudi na našem območju države so prisotna degradirana območja, ki so posledica raznoraznih dejavnikov in faktorjev, kateri bodo predstavljeni v nadaljevanju diplomske naloge. S tem razlogom je potrebno namenjati pozornost hitremu prepoznavanju prisotnosti degradacije in ustreznemu ukrepanju za njihovo sanacijo. Problematika degradiranih območij se pogosto zanemarja, zato obstaja realna nevarnost, da bi v prihodnosti urbana in zgostitvena območja v naši državi hitro zapravila svoj razvojni potencial. V zadnjem času je opazno upadanje kakovosti okolja, podobno velja tudi za iztrošenost trenutno še razpoložljivih regionalnih virov. Kljub temu je potrebno poudariti, da se na tem področju kažejo pozitivni koraki, saj postaja stalno vzdrževanje stanja in prenova urbanih območij del načrtovane razvojne strategije mest in regij (Koželj, 1998: 25).

1.2 Namen in cilj diplomske naloge

Namen diplomske naloge je soočenje z degradacijo, to je pojav, o katerem lahko govorimo v primeru, ko obstoječe stanje v prostoru ni v okviru s pričakovanim stanjem oziroma tudi njen razvoj ni v okviru pričakovanega stanja (Koželj, 1998: 15). V skladu z namenom naloge je naše delo obsegalo soočenje z območji, katera so podvržena degradaciji, jih prepoznati v našem obravnavanem prostoru in jih na podlagi pridobljenih informacij s terena analizirati. Ta območja lahko opišemo v večini primerov kot sklenjena opuščena območja, ki imajo zaradi povzročitve različnih dejavnikov negativen vpliv na nekatere ekosisteme (zmanjševanje biotske raznovrstnosti) in človeka, ter kvarijo estetski videz okolice. Kljub negativnim vplivom lahko takšna območja predstavljajo potencial za nadaljnjo učinkovito trajnostno rabo, če se na njih opravi učinkovita sanacija. Slednja je pomembna za zaustavitev nadaljnjega širjenja degradiranih območij. Površine, ki so že podvržene degradaciji, je potrebno s sanacijo spremeniti v funkcionalna zemljišča z zmanjšanimi negativnimi vplivi na okolje, vrniti pokrajini estetski videz, ter tako pripomoči k razvoju lokalnih skupnosti.

V diplomski nalogi se bomo ukvarjali z analizo degradiranega prostora izbranih občin Osrednjeslovenske statistične regije, kjer je glaven poudarek na občini Medvode in njeni okolici. Tema je bila razpisana z namenom, da se v Sloveniji izpostavi splošen problem pomanjkanja območij (prostora) za širitev dejavnosti. Zaradi omenjenega je pomembna stopnja opuščeniosti evidentiranih degradiranih območij in njihova sanacija, z namenom učinkovito izkoristiti prostor. Večja degradirana območja po državi bi bilo potrebno popisati in za njih sprejeti ustrezne prostorske rešitve. Stalno vzdrževanje stanja in prenova danih območij postaja dandanes eden od glavnih ciljev razvojne strategije mest in regij. Potreba in pomen reševanja oziroma sanacija nastalih degradiranih območij je podprta v številnih mednarodnih in domačih strokovnih priporočilih, strategijah in programih, kar nam daje zagotovilo, da se nastala problematika ne zanemarija, temveč je cilj vpletenih akterjev za omenjena območja najti primerne prostorske rešitve.

V okviru našega diplomskega dela želimo za izbrane občine Osrednjeslovenske statistične regije poiskati degradirana območja (v nadaljevanju kratica DO) in jih analizirati s pomočjo popisnih listov. Namen je evidentiranje posameznega učnega primera za različne tipe degradiranih območij. Pri tem smo izhajali iz dejavnosti, ki se je na območju odvijala pred popolno, pretežno ali delno opustitvijo. Vse opravljene analize obstoječih degradiranih območij se izvajajo z namenom, da bodo v prihodnje predstavljale orodje za prostorsko usmerjanje bodočih investicij in umeščanje gospodarskih dejavnosti. Zaradi svoje ugodne sestave in strukturne lege ima lahko degradiran prostor velik pomen v smislu razvojnih območij mest in regij. Po lastnostih so degradirana območja praviloma zaokrožena, monofunkcionalna in enovita zemljišča, katere je ob ustreznem prostorskem planiranju moč gospodarno preurediti za poljubno novo rabo (Koželj, 1998: 25).

2 PREGLED LITERATURE

V Sloveniji je bilo opravljenih že nekaj popisov degradiranih območij, vendar omenjeni popisi niso bili opravljeni celovito. Pomanjkljivost slednjih je predvsem ta, da so se osredotočali na posamezne tipe degradacije, kot tudi to, da se ni nikoli popisalo degradiranih območij za celotno območje Slovenije. Tako so Koželj in sod. (1998) popisali in kartirali degradirana območja v 25 slovenskih mestih. V raziskavi so kot osnovni tipi degradiranih območij opredeljena industrijska, vojaška, rudarska in stanovanjska območja ter sive cone in predmestja. Koželj navaja, da je povprečno 15 % površine slovenskih mest degradiranih območij. Razvrstitev oziroma degradacija urbanega območja je predstavljena kot proces zmanjšanja vrednosti zemljišča ter ureditev stavb in naprav na njem od višjega k nižjemu stanju uporabnosti. To vodi v slabšo izrabo urbanega območja ali k popolni opustitvi rabe. Skrajna stopnja procesa razvrstitve je stanje, ko je urbano območje tako iztrošeno in poškodovano, da je potrebna celovita sanacija ali regeneracija, če želimo na območju vzpostaviti ponovno rabo (Koželj, 1998).

Tako kot Koželj, tudi Špes (1998) v svoji znanstveni monografiji pokrajinsko degradiranih mestnih območij Slovenije obravnava le del območja Slovenije. V omenjeni raziskavi so izbrana štiri najbolj onesnažena območja v državi, in sicer celjsko, trboveljsko, jeseniško in mežiško. V vseh štirih urbanih območjih je v dolgem obdobju prihajalo do prekomernega onesnaževanja. Kot vzroki za tako stanje so navedeni naravni (omejene samočistilne sposobnosti ozkih kotlin in dolin) kot tudi družbeni in gospodarski (obremenjevanje okolja z različnimi emisijami). Velika pozornost je usmerjena tudi v problematiko odnosa prizadetega prebivalstva do onesnaženosti lastnega okolja. S pomočjo obdelave ankete prebivalcev iz obravnavanih območij je avtorica analizirala in ovrednotila odziv različnih skupin prebivalcev na negativne pokrajinske procese v njihovem bivalnem okolju (Špes, 1998).

Rebernik (2007) se v članku z naslovom Trajnostni prostorski razvoj in novejši procesi v prostorskem razvoju Ljubljane osredotoča zgolj na eno območje. Ob tem prikaže degradirana urbana območja, ki se nahajajo v občini Ljubljana in njihove intenzivnejše sanacije, prenove, ter ponovne rabe degradiranih urbanih območij, ki so se izvedle v zadnjih desetih letih. Opaža, da gre v večini primerov za prostorske ureditve zasebnih investitorjev, medtem ko je nekaj tudi primerov javnih investicij. Najpogostejša oblika ponovne rabe degradiranih urbanih območij so po njegovih opažanjih stanovanjska območja in nakupovalna središča, redkeje pa tudi nova gospodarska območja ali poslovne dejavnosti (Rebernik, 2007). V svoji kasnejši analizi govori o tem, da je degradacija okolja v mestih postala eden izmed glavnih dejavnikov nepriljubljenosti bivalnega okolja in zato v veliki meri vpliva na socialno strukturo prebivalstva. Tako je bila v socialnogeografsko analizo vključena tudi ekološka členitev mest glede na degradacijo okolja in njen vpliv na socialno strukturo prebivalstva (Rebernik, 2008).

Ob združitvi popisov območij različnih avtorjev se pojavi problem, da različni popisi uporabljajo različno tipologijo vrste degradacije, zaradi česar je posamezne raziskave med seboj relativno težko primerjati. Ena od zadnjih opravljenih raziskav na tem področju se nanaša na leto 2011, kjer se je po naročilu Agencije republike Slovenije za okolje (ARSO), evidentiralo 194 degradiranih območij v skupni površini 979 ha. Evidenca degradiranih območij v Sloveniji je bila vzpostavljena kot rezultat projekta Ciljni raziskovalni program (v nadaljevanju CRP) z naslovom Sonaravna sanacija okoljskih bremen kot trajnostna razvojna priložnost Slovenije. Evidentiranje je izvedel Oddelek za geografijo Filozofske fakultete v

Ljubljani. V evidenco so vključena območja, kjer je degradacijo povzročila industrija, vojaška dejavnost, transport in infrastrukturne dejavnosti ter rudarska dejavnost.

Tematika degradacije prostora in rešitve k njihovi sanaciji se pojavljajo v številnih diplomskih nalogah, raziskavah, člankih in projektih. V nadaljevanju so navedeni le nekateri, predvsem tisti, katere smo v sklopu diplomskega dela uporabili za pomoč pri pisanju. Florjanc (2010) se je v diplomskem delu ukvarjal s sanacijo in zasnovo programske in prostorske ureditve za degradirano območje znotraj Jesenic; Cvahte in Snoj (2011) sta geografsko ovrednotila degradirana območja v izbranih statističnih regijah; Zavec (2013) v magistrskem delu opravi primerjalno analizo stopnje degradacije na izbranih stanovanjskih soseskah v mestni občini Ljubljana; Klančičar Schneider (2014) v svojem magistrskem delu predstavlja problemsko analizo prenove degradiranih industrijskih območij na primeru občine Trbovlje; Uršič (2016) se v sklopu magistrskega dela ukvarja z revitalizacijo degradiranih območij v turistične in prostorske namene; projekt v sklopu Ciljnega raziskovalnega programa (2016) se ukvarja s celovito metodologijo za popis in analizo degradiranih območij, izvedbo pilotnega popisa in vzpostavitvijo ažurnega registra.

3 DEFINICIJE OSNOVNIH POJMOV DEGRADIRANIH OBMOČIJ

V tem poglavju so predstavljene definicije v povezavi z degradiranostjo in degradiranimi območji, ki se pojavljajo v strokovni literaturi, strateških dokumentih in zakonih.

Degradirano območje je območje, kjer je potencial za rabo in dejavnost zmanjšan ali omejen zaradi emisijskih, ekoloških, vizualnih ali drugih vplivov na obstoječo rabo. Degradirana območja so posledica lastninskega in ekonomskega preurejanja, to je opuščanja aktivne rabe zemljišč ali celo njihovega namernega opuščanja (SPRS, 2004).

Degradirano območje opišemo kot območje, katerega uporabna vrednost je znižana do te mere, da je za njegovo obuditev potrebno opraviti večji poseg v strukturo in rabo (IPOP, 2013). Za degradirana območja, za katere je značilna socialna, ekonomska in stanovanjska problematika, se v angleščini uporablja izraz "deprived areas". Za degradacijo predhodno industrijskih, pogosto očiščenih kontaminiranih območij in območij na katerih se gradi povsem na novo, se za razvoj območja v angleščini uporablja naziv "brownfield development". Tudi za samo območje se lahko uporablja izraz "brownfield" ali "brownfield site", kadar je na razpolago za ponoven razvoj oziroma gradnjo (IPOP, 2013).

Degradirano urbano območje lahko opredelimo kot opuščeno območje industrije, gradbeništva, skladišč, rudarstva, vojske, železnice, mestnih komunalnih služb, barakarska naselja. Prav tako pa sem uvrščamo tudi že iztrošena, neustrezna stanovanjska območja v predmestjih ali soseskah brez zgodovinske vrednosti ali zaradi dejavnosti onesnažena območja (SPRS, 2004).

Degradacija ali razvrednotenje urbanega območja je proces zmanjševanja vrednosti zemljišča, stavb in naprav na njem od višjega k nižjemu stanju uporabnosti. Kot posledica tega prihaja do slabše izrabe urbanega območja ali celo popolne opustitve rabe. Pojavi se stanje, ki jo imenujemo skrajna stopnja razvrednotenja, za katerega je značilno, da na določeni lokaciji ni več mogoče vzpostaviti nobene ponovne rabe brez celovite sanacije oziroma rekonstrukcije območja. O degradaciji urbanega območja lahko govorimo tudi tedaj, ko obstoječa raba ni v skladu s pričakovano oziroma optimalno rabo. Iz ocene neizkoriščenih razvojnih potencialov oziroma primerjalnih prednosti določenega območja izhaja ocena degradacije (Koželj, 1998: 15).

Celovita sanacija degradiranih urbanih območij se izvaja v prostorsko zaokroženih območjih na podlagi usklajenih programskih izhodišč in prostorskih načrtov in z zagotovljenimi finančnimi viri. Za izvedbo prenove degradiranih območij je potrebno usklajevanje interesov vseh udeležencev, zlasti lastnikov nepremičnin, investitorjev, planerjev in mestne uprave (SPRS, 2004).

4 TIPOLOGIJA DEGRADIRANIH OBMOČIJ IN KRITERIJI ZA NJIHOVO OPREDELITEV

4.1 Kriterij za določitev degradiranih območij

Pojav degradiranih območij je eden od problemov, ki se pogosto pojavljajo na območjih nahajanja začasne ali trajno opuščene rabe industrijskih, železniških, kmetijskih in gospodarskih objektov. Za nastali problem so glavni krivci ekonomske, tehnološke in socialne spremembe, ki povzročajo prestrukturiranje mest in regij. Na teh mestih se pojavljajo razvrednotena in opuščena območja (Koželj, 1998: 16).

V slovenski zakonodaji kriteriji za določanje degradiranih območij in njihove stopnje niso jasno določene. Zaradi tega je opazna neskladnost uporabe kriterijev za opredelitev degradiranih območij.

Koželj (1998) izpostavlja, da so kriteriji za prepoznavanje degradiranih območij v veliki meri odvisni od sposobnosti zaznavanja. Pri tem sposobnost zaznavanja predstavlja razvitost vrednot za skrb do okolja in zavedanje skrbnega ravnanja z njim. Težava s katero se soočamo pri nas je, da pri postavljanju meril za vrednotenje degradacije ne moramo sloneti na urbanističnih in ekoloških standardih, prav tako pa ne na estetskih kategorijah (Koželj, 1998: 20). Koželj navaja svoj seznam meril, ki jih je mogoče določiti iz analize posameznih vzrokov za njihovo razvrednotenje:

- ekonomska merila: parametri, ki izhajajo iz ocene gibanja akumulacije na zemljišču,
- funkcionalna merila: parametri, ki izhajajo iz ocene primernosti namenske rabe,
- okoljevarstvena merila: parametri, ki so namenjeni za določitev in merjenje obremenitve širšega okolja z aktivno ali opuščeno rabo urbanega območja,

- fizična merila: parametri, ki prikazujejo gradbeno stanje stavb, njihovo ureditev in opremo (ugotavljamo obstojnost gradiva, ustreznost izvedbe, starost, dotrajanost in vzdrževanje),
- urbanistična merila: parametri, s katerimi ocenjujemo uporabnost in ustreznost,
- strukturna merila: parametri, s pomočjo katerih lahko pojasnimo zakonitost razvoja in vzorec razporeditve DO v samem odnosu do ustroja mesta,
- socialna merila: parametri, s katerimi sta opisana bivanjsko in socialno okolje,
- oblikovna merila: parametri, ki izvirajo iz vrednotenja privlačnosti, skladnosti, stimulativnosti, berljivosti, razpoznavnosti in sporočilnosti prostorskih oblik ter drugih sporočil v okolju (Koželj, 1998: 21-23).

V projektu CRP z naslovom Sonaravna sanacija okoljskih bremen kot trajnostna razvojna priložnost Slovenije (Špes s sod., 2011) so bili kriteriji za opredelitev območij usklajeni z Agencijo republike Slovenije za okolje in prostor (ARSO), ki je bila naročnik projekta. Za opredelitev degradiranih območij so navedli naslednje kriterije:

- velikost degradiranih območij (območja so morala zadostiti velikostnemu kriteriju),
- stopnja opuščeni dejavnosti,
- stopnja izkoriščenosti zgradb in zemljišč.

Tako so na podlagi postavljenih kriterijev v projektu kot degradirana območja opredeljena območja:

- opuščene dejavnosti, katera je povzročitelj degradacije,
- na katerih je dejavnost le delno prisotna,
- delne izkoriščenosti objektov in površin.

V okviru projekta CRP z naslovom Celovita metodologija za popis in analizo degradiranih območij, izvedba pilotnega popisa in vzpostavitev ažurnega registra so Lampič in sod. (2016) pri definiranju kriterijev za opredelitev degradiranih območij izhajali iz funkcionalne in fizične degradacije območja:

- opuščeni (funkcionalna degradacija): v odstotkih ocenjena stopnja opuščeni območja,
- vzdrževanost (fizična degradacija): fizična kondicija območja.

Kot dopolnilni kriteriji so bili v projektu vključeni še:

- socialna degradacija: zabeležen zgolj sum na naveden tip degradacije,
- okoljska degradacija: zabeležen zgolj sum na naveden tip degradacije,
- kriterij zajema oziroma prostorski kriterij: velikost oziroma kriterij zajema v mestih in mestnih naseljih.

Ob pregledu tuje literature lahko izpostavimo opredelitev kriterijev, ki so jih definirali Novasák in sodelavci (2013):

- velikost območja,
- izbrana raba (kmetijstvo, rudarstvo, industrija, transportna raba, vojaška raba in nestanovanjske rabe),
- stopnja funkcijske izrabe v izbranem obdobju.

4.2 Tipi degradiranih območij

V domači in tuje literaturi je mogoče opaziti uporabo različne tipologije degradiranih območij med posameznimi avtorji.

Številne diplomske in magistrske naloge ter raziskovalni projekti povzemajo Koželjevo (1998) tipologijo degradiranih območij. Koželj podaja kategorije osnovnih tipov DO glede na kriterije po katerih se najprej oziroma najintenzivnejše in najbolj očitno kaže. Merila so bila zasnovana po problemskih kategorijah degradiranosti, značilnih za posamezne tipe degradiranih območij in se nanašajo tudi na realnost sanacije. Tako lahko delimo osnovne tipe degradiranih urbanih območij na:

- industrijska območja, pristaniška območja in območja železnice,
- rudarska območja,
- vojaška območja,
- sive cone,
- stanovanjska območja,
- predmestja,
- staromestna jedra (Koželj, 1998: 29).

Špes s sod. (2011) so delili tipe DO na:

- industrijska območja: opuščeni industrijski obrati večjih tovarn s spremljajočimi funkcionalnimi površinami,
- rudarska območja: območja, kjer je vidna površinska degradacija (npr. ugreznine, zapuščeni objekti, jalovišča),
- transportne in druge infrastrukturne površine ter objekti: skladišča, opuščene železniške proge, parkirišča,
- vojaška območja: vojašnica, karavle.

Lampič s sod. (2016) so določili tipe DO za vse vrste rabe. Slednje smo prevzeli pri našem popisu degradiranih območij. Tako smo uporabljali drugačno kategorizacijo osnovnih tipov DO, kot so jih v preteklosti uporabljali Koželj in Špes s sodelavci. Uporabljena kategorizacija osnovnih tipov degradiranih območij izhaja iz dejavnosti, ki se je na območju odvijala pred opustitvijo oziroma delno opustitvijo dejavnosti. Tako ločimo naslednje tipe DO:

- DO kmetijske dejavnosti,
- DO javnih storitev,
- DO storitvenih dejavnosti,
- DO turistične, športnorekreacijske in športne dejavnosti,
- DO industrijskih in obrtnih dejavnosti,
- DO obrambe, zaščite in reševanja,
- DO pridobivanja mineralnih surovin,
- DO infrastrukture,
- DO prehodne rabe,
- DO za bivanje,
- DO starega mestnega ali vaškega jedra,
- DO zelenih in drugih javnih površin.

Za nekatere tipe degradiranih območij so opredeljeni tudi podtipi. To omogoča natančnejšo opredelitev vrste degradiranih območij znotraj posameznega tipa:

DO pridobivanja mineralnih surovin:

- DO rudnika,
- DO kamnoloma, peskokopa,
- DO gramozne jame,
- ostala DO pridobivanja mineralnih surovin.

DO infrastrukture:

- DO prometne infrastrukture,
- DO okoljske infrastrukture,
- DO ostale gospodarske javne infrastrukture.

DO prehodne rabe:

- DO opuščene gradbišča,
- DO značilne prehodne rabe.

DO za bivanje:

- DO večstanovanjskih objektov,
- DO eno in dvo-stanovanjskih objektov.

DO starega mestnega ali vaškega jedra:

- DO večstanovanjskih objektov,
- DO eno in dvo-stanovanjskih objektov (Popisni list: CRP V6-1510, 2016).

V Sloveniji je z namenom zbiranja DO na enem mestu javno dostopna baza podatkov o degradiranih območjih šele v fazi nastajanja. Za razliko od naše države, obstaja v Češki Republiki nacionalna baza, v kateri so popisana vsa DO po državi, z izjemo glavnega mesta Prage. V prostorski in podatkovni zbirki (Vojvodíková in sod., 2011) je tipologija DO razvrščena glede na predhodno rabo, ki se je izvajala na danem območju: stanovanjska območja, turizem, industrija, rudarstvo, promet, vojaška območja, kmetijstvo, območja javnih storitev in drugo.

Omeniti velja tudi javno dostopno bazo podatkov o degradiranih območjih Londona, glavnega mesta Velike Britanije (London Brownfield Sites Review, 2016). Tipologija deli DO v pet kategorij, glede na primernost ponovne obuditve območja:

- kategorija A: v preteklosti razvita zemljišča, katera so trenutno prazna in nezasedena,
- kategorija B: prazne in nezasedene stavbe,
- kategorija C: opuščena zemljišča in stavbe,
- kategorija D: v preteklosti razvita zemljišča in stavbe, na katerih poteka določena raba; plansko so opredeljena v lokalnem prostorskem aktu in imajo gradbeno dovoljenje,
- kategorija E: v preteklosti razvita zemljišča in stavbe, na katerih poteka določena raba; nimajo gradbenega načrta in opredelitve v lokalnem prostorskem aktu.

5 DEGRADIRANA OBMOČJA V ZAKONODAJI IN STRATEŠKIH DOKUMENTIH

Degradirana območja so v slovenski zakonodaji na državni ravni definirana v Zakonu o varstvu okolja (Ur.l. RS, št. 41/2004) in Zakonu o prostorskem načrtovanju (Ur.l. RS, št. 33/2007). Prav tako so opredeljena v Pravilniku o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (Ur.l. RS, št. 99/2007) in v Uredbi o prostorskem redu Slovenije (Ur.l. RS, št. 122/2004).

Zakon o varstvu okolja (2004)

Ob povzemanju bistva 24. člena Zakona o varstvu okolja lahko izpostavimo, da je vlada zadolžena za določitev posameznega območja kot degradiranega, če je na danem mestu zaznati vse kriterije, ki določajo degradiranost takšnega območja. Sodelovanje vlade z občino, katere pristojnosti za sodelovanje ima župan, je potrebno pri izpolnjevanju programa za ukrepanje. »Program ukrepov vključuje:

- določitev območja degradiranega okolja,
- navedbo delov okolja, kjer je zaznati čezmerno obremenjenost in razred ali stopnjo njihove obremenjenosti,
- predvideno kakovost okolja ali njegovega dela po izvedenih ukrepih,
- ukrepe za izboljšanje kakovosti degradiranega okolja ob upoštevanju celotne in skupne obremenitve okolja,
- naloge v pristojnosti države in občine,
- obveznosti povzročiteljev obremenitve,

- obveznosti izvajalcev javnih služb varstva okolja ali oseb, ki izvajajo dejavnosti varstva okolja,
- predpisane roke za izvedbo posameznih ukrepov in
- načrt monitoringa učinkov izvedenih ukrepov.«

Omenjeni program, ki ga obravnava zakon, se nam zdi ustrezno zastavljen, saj navaja učinkovite ukrepe za izboljšanje kakovosti degradiranega okolja. Potrebno je izpostaviti opazen problem, da se v določenih občinah po državi takšnih ukrepov ne lotevajo dovolj resno ali jih celo ne izpolnjujejo. Tako so območja kljub ustrezni zakonodaji prepuščena sama sebi in obsojena na propadanje.

Zakon o prostorskem načrtovanju (2007)

Degradiran prostor po 2. členu Zakona o prostorskem načrtovanju opredelimo kot del naselja oziroma območje zunaj naselja, v katerem je moč zaznati zmanjšane tehnične, prostorsko oblikovalske, bivalne, gospodarske, socialne, kulturne in ekološke razmere do stanja neuporabnosti in je prenova za njegovo ponovno oživitev nujna. Lahko ga definiramo tudi kot območje zunaj naselja, na katerem je zaradi človekove dejavnosti ali opustitve slednje prišlo do degradacije in je njegova sanacija nujno potrebna (ZPNačrt, 2007).

Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij

V postopku priprave Občinskega prostorskega načrta (OPN):

- občina določi degradirana območja na ravni parcel in delov parcel (npr. opuščena industrijska območja, peskokopi, kamnolomi, itd.),
- se degradirana območja opredeli v strateškem delu OPN-ja.

Uredba o prostorskem redu Slovenije

V 23. in 27. členu Uredbe o prostorskem redu Slovenije je opredeljena izvedba sanacije degradiranih območij znotraj poselitvenih območij, kot nujen postopek pri načrtovanju poselitve. Za potrebe celovitega razvoja naselja predstavljajo območja degradacije ali njihovi deli idealen prostor za umestitev novih gospodarskih aktivnosti oziroma za razvoj drugih dejavnosti, kot so stanovanjske, kulturne, športne, trgovske in preostale dejavnosti. V 29. členu je izpostavljeno, da je potrebno prednost pri sanaciji namenjati zemljiščem, ki so podvržena degradaciji.

Zakon tudi navaja, da se na degradiranih območjih usmerja izgradnja infrastrukturnih in energetskih (proizvod električne energije) sistemov ter naprav za obdelavo in pridelavo odpadkov.

6 METODA DELA

Diplomska naloga je sestavljena iz dveh delov. V prvem delu so teoretično predstavljeni osnovni pojmi degradacije prostora in pregled slovenske zakonodaje ter strateških dokumentov, ki se dotikajo degradiranih območij. Pregled literature na temo degradiranih območij v Sloveniji smo naredili na podlagi dostopnih elektronskih in pisnih virov.

Drugi del diplomske naloge je aplikativen in usmerjen v terensko delo. Pred odhodom na teren smo izvedli predhodni nabor potencialnih degradiranih območij na obravnavanem območju. Za vizualno zaznavo morebitnih novih oziroma potencialnih DO smo za pomoč uporabili Geopedio, ortofoto posnetke in različna strokovna poročila ter predhodne raziskave. Praviloma je degradirana območja zelo enostavno razbrati iz daljinskih posnetkov, saj barva in tekstura degradiranega območja odstopata od okolice. V veliko pomoč nam je bilo tudi poznavanje okoliša. Iskana območja so morala zadostiti velikostnemu kriteriju, ki smo ga prevzeli iz CRP projekta (Lampič in sod., 2016). Velikostni kriterij za območja znotraj mest znaša 0,2 ha, za območja zunaj mest pa 0,5 ha. Na obravnavanem območju smo želeli evidentirati različne tipe degradiranih območij, prav tako določene v CRP projektu (Lampič in sod., 2016).

Mejo degradiranega območja smo okvirno določili v predpregledu. Po opravljenem terenskem ogledu in ob kartiranju območja v programu ArcMap 3.0 (Esri) smo mejo degradiranega območja določili po parcelnih mejah po podatkih zemljiškokatastrskega prikaza (GURS, 2016). V kolikor meje degradiranega območja nismo mogli določiti po parcelnih mejah, smo mejo določili s pomočjo vizualne zaznave iz ortofota in s pomočjo terenskega ogleda po topografskih značilnostih območja (npr. do potoka, gozda, ipd).

6.1 Izobraževanje

V okviru projekta Celovita metodologija za popis in analizo degradiranih območij, izvedba pilotnega popisa in vzpostavitev ažurnega registra, za katerega je zadolžen oddelek za geografijo Filozofske fakultete skupaj s projektnimi sodelavci Fakultete za gradbeništvo in geodezijo (FGG) in Geodetskim inštitutom (Lampič s sod., 2016), je potekalo izobraževanje na temo našega diplomskega dela. Z namenom kakovostne izdelave diplomske naloge smo se dne 23. 3. 2016 udeležili izobraževanja za popisovalce degradiranih območij. Izobraževanje je potekalo na Filozofski fakulteti (FF) na Oddelku za geografijo. Udeležili so se ga vsi popisovalci za Gorenjsko, Goriško, Zasavsko, Podravske in Pomurske statistične regije ter regijo Jugovzhodna Slovenija. V okviru tega projekta bo izveden pilotni popis degradiranih območij v šestih statističnih regijah. V zajeto območje so vključene tudi občine Radeče (Posavska regija), Podvelka, Radlje ob Dravi in Ribnica na Pohorju (Koroška regija). Na osnovi popisa degradiranih območij nameravajo vzpostaviti javno dostopen ažuren register.

Glavni poudarek izobraževanja je bila podrobnejša seznanitev s potekom dela na terenu (popis degradiranih območij) in gradivom. Predstavljeni so nam bili osnovni pojmi degradacije prostora, potek priprave na terensko delo in sama izvedba popisa območij. Podrobneje smo pregledali popisne liste, s katerimi na obravnavani lokaciji popišemo

degradirana območja. Izobraževanje je služilo kot nekakšen uvod za pisanje diplomske naloge, saj smo se na njem dodobra seznanili z našo nalogo in cilji, ki jih želimo z izdelano diplomsko nalogo predstaviti. Prav tako smo dobili koristne informacije, ki smo jih potrebovali za izvedbo popisa območij in obrazložitve posameznih tipov in podtipov degradiranih območij. V našem diplomskem delu smo izhajali iz metodologije projekta CRP (Lampič s sod., 2016), vendar smo jo za svoje potrebe prilagodili.

6.2 Popisni list

Popis smo opravili s pomočjo popisnih listov (priloga A). Popisni listi so pripravljene z namenom poenotenega dela vseh popisovalcev. Vsebina popisnega lista je:

- **ID degradiranega območja**

Za namene diplomske naloge ID številka ni bila pomembna. ID številka je pomembna v projektu CRP in se avtomatično generira za potrebe spletne aplikacije. Vsa popisana degradirana območja se bodo vnesla v za to posebej pripravljeno aplikacijo. Naših popisanih območij v aplikacijo nismo vnašali, saj smo izvajali popis območij zgolj za namen diplomske naloge.

- **Ime degradiranega območja, ID regije in občine**

Ime DO smo določili na podlagi imena lokacije. Večina DO ima ime, ki ga je dobila po imenu podjetja, tovarne, prostorskem aktu, ledinsko, itd. ID občine in regije (šifra in ime) dobimo iz Statističnega urada Republike Slovenije (SURS).

- **Popisovalec**

Ime in priimek popisovalca, ki je opravil popis.

- **Značilnosti degradiranega območja**

- Ocenjena površina DO: Ocenjena vrednost površine območja (v hektarjih), ki mora zadostovati velikostnemu kriteriju. Pri slednji gre zgolj za grobo oceno popisovalca na terenu.
- Tip DO: Izhajati je potrebno iz dejavnosti, ki je na obravnavanem območju obstajala pred opustitvijo oziroma delno opustitvijo. Pri določanju tipologije DO smo izhajali iz tipologije določene v projektu CRP (Lampič in sod., 2016), ki je opisana v poglavju 4.2.
- Podtip DO: Pri izbranih tipih (DO pridobivanja mineralnih surovin, DO infrastrukture, DO prehodne rabe, DO za bivanje in DO starega mestnega ali vaškega jedra) so opredeljeni tudi podtipi.

- Prehodna dejavnost: Slednjo navedemo tam, kjer se je raba na popisanem območju spremenila.
- Prisotnost objektov: Ob ogledu območja se preveri prisotnost morebitnih objektov.
- Opuščenost DO: Podamo v odstotkih (0 – 100 %) glede na stopnjo opuščenosti. Ločimo štiri kategorije funkcionalne degradacije: povsem opuščeno, pretežno opuščeno, delno opuščeno in ni opuščeno.
- Leto opustitve dejavnosti: Leto opustitve dejavnosti se določili na podlagi drugih dodatnih virov (povpraševanje, anketiranje, pisni viri, itd.) ali se ga oceni.
- Vzdrževanost oziroma stanje DO: Ločimo tri kategorije fizične degradacije: ni vzdrževano, slabo vzdrževano in dobro vzdrževano.
- Lastništvo DO: Poizvedeti je potrebno ali gre za zasebno, državno, občinsko ali javno- zasebno lastništvo.
- Socialna degradacija – sum: Na terenu je potrebno preveriti ali obstaja sum na omenjeno degradacijo.
- Okoljska degradacija – sum: Na terenu je potrebno preveriti ali obstaja sum na omenjeno degradacijo.
- Fizično stanje območja: Preveriti je potrebno sum ali obstajajo kakršnikoli dejavniki, ki vplivajo na fizično poslabšanje območja.
- Razvojni načrti DO, razvojne ovire DO, časovna dimenzija sanacije: Za slednje podatke je bilo predvideno, da jih popisovalci za potrebe projekta CRP pridobijo z obiskom na občini. Za potrebe našega diplomskega dela obisk občine ni bil predviden, zato smo te podatke, v kolikor je bilo to mogoče, pridobili na podlagi dostopnih elektronskih ali pisnih virov (Popisni list: CRP V6-1510, 2016).

7 REZULTATI IZVEDENEGA POPISA DO

7.1 Opis območja

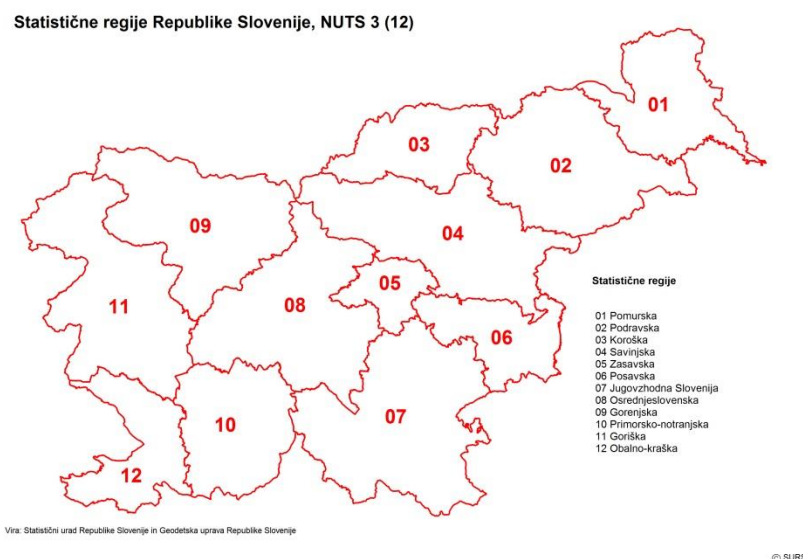
Osrednjeslovenska statistična regija je ena od dvanajstih statističnih regij v Sloveniji. Zanja je značilna ugodna središčna lega glede na sosednje regije in dobre prometne povezave v vse smeri države. Tukaj se nahaja največje urbano središče in hkrati glavno mesto Ljubljana. V regiji živi največje število prebivalstva v Sloveniji, poleg tega pa je gostota naseljenosti tukaj najvišja. Zaradi svoje ugodne lege in števila prebivalcev je slednje pripomoglo k visoki gospodarski razvitosti. V tem merilu je uvrščena na prvo mesto med vsemi regijami v državi. V Osrednjeslovenski statistični regiji se nahajajo naslednje občine: Brezovica, Borovnica, Dobropolje, Dobrova – Polhov Gradec, Dol pri Ljubljani, Domžale, Grosuplje, Horjul Ig, Ivančna Gorica, Kamnik, Komenda, Litija, Logatec, Log – Dragomer, Lukovica, Medvode, Mengeš, Moravče, Škofljica, Šmartno pri Litiji, Trzin, Velike Lašče, Vodice in Vrhnika (vir: Wikipedija, 2016).

Preglednica 1: Primerjava podatkov Osrednjeslovenske statistične regije s podatki za Slovenijo (vir: SURS, 2016)

Podatki	Slovenija	Osrednjeslovenska statistična regija
Število prebivalcev (2015)	2.063.077	535.375
Površina (km ²) (leto 2015)	20.273	2.334
Gostota prebivalcev (preb/km ²) (leto 2015)	101,8	229,4
Skupni prirastek prebivalstva (št. / 1000 prebivalstva)	6,0	1,1
Stopnja registrirane brezposelnosti (leto 2014)	12,3	11,7
Povprečna mesečna bruto plača zaposlenega (EUR) (leto 2014)	1.594,93	1.696,05

Iz podatkov v preglednici 1 opazimo, da skupni prirastek prebivalstva za Osrednjeslovensko statistično regijo močno odstopa od povprečja v Sloveniji, saj je bistveno manjši. Stopnja registrirane brezposelnosti in povprečna mesečna bruto plača pa sta blizu slovenskega povprečja.

Slika 1: Osrednjeslovenska statistična regija (Vir: SURS, 2016)

7.2 Opis evidentiranih degradiranih območij

7.2.1 DO kmetijske dejavnosti

Degradirana območja kmetijskih dejavnosti predstavljajo območja površin, ki so namenjena za kmetijsko proizvodnjo. Potrebno je bilo popisati območja z objekti in funkcionalnimi površinami, ki se uporabljajo za kmetijsko pridelavo, proizvodnjo, skladiščenje, rejo živine in intenzivno pridelavo poljščin.

Agroemona GE Smlednik

Degradirana območja kmetijske dejavnosti smo prepoznali v vasi Hraše, ki se nahaja v občini Medvode. Na obrobju vasi se nahajajo kmetijski objekti - hlevi za rejo govedi podjetja Agroemona d.o.o. (slika 2). Gre za podjetje, ki se ukvarja s poljedelstvom in živinorejo. V nekaterih objektih je bilo mogoče opaziti prisotnost živine in opravljanje prvotne funkcije. Na podlagi tega smo sklepali, da območje še ni povsem opuščeno (preglednica 2).

V strateškem delu občinskega prostorskega načrta Medvod je predvideno, da bi se opuščeno območje hlevov za rejo govedi v vasi Hraše preoblikovalo v območje družbenih ali turističnih dejavnosti. Namen preoblikovanja je izkoriščanje obstoječih potencialov tega prostora. Za objekte oziroma za izvajanje predvidenih dejavnosti je potrebno načrtovati ustrezno komunalno opremljenost. Zaradi bližine ribnika Hraše je prav tako potrebno upoštevati sedanje omejitve glede varstva narave. Problem izvajanja sanacije predstavlja lastništvo, saj zaradi privatne lastnine občina ne more posegati v območje.

Slika 2: Agroemona GE Smlednik (Vir: foto Kokalj)

Preglednica 2: Značilnosti območja - Agroemona GE Smlednik

Površina	10,20 ha
Predhodna dejavnost	kmetijska dejavnost
Prisotnost objektov	da
Opuščenost DO	pretežno opuščeno (50 – 99 %)
Vzdrževanost /stanje DO	slabo vzdrževano
Socialna degradacija – sum	prisoten vandalizem, poškodovanost, uničenost zgradb, okolja, nesnaga
Okoljska degradacija – sum	ne
Razvojni načrt občine za DO	imamo že sprejet načrt za območje

7.2.2 DO turistične, športnorekreacijske in športne dejavnosti

Pri tem tipu degradacije gre za območja s pripadajočimi objekti in funkcionalnimi zemljišči, ki so namenjena turistični, športni ali rekreacijski dejavnosti. Gre za opuščene objekte kot so bazeni, hoteli, gostišča s pripadajočimi zemljišči, dvorci, športne površine ipd.

Dvorec Lazarini

Dvorec Smlednik ali z drugim imenom dvorec Lazarini (slika 3), ki nosi ime plemiške rodbine, katera je še danes lastnik objekta, se nahaja v naselju Valburga, ki spada pod občino Medvode. Dvorec je bil zgrajen leta 1635, današnja baročna podoba dvorca je nastala kasneje med letoma 1763 in 1779. Skozi zgodovino je spreminjal tako namembnost kot lastništvo. Po 2. svetovni vojni je z zakonom o nacionalizaciji prišel v državno last, katera je v njem uredila dom za vojne sirote, kasneje pa vzgojni zavod in osnovno šolo.

Danes je večina prostorov v dvorcu praznih in zapuščenih, zaradi česar smo stopnjo opuščенosti opredelili kot pretežno opuščeno (preglednica 3). Med letoma 2000 in 2007 se je izvajalo restavriranje fresk, katere je nato močno poškodoval podtaknjen požar. Ponovno restavriranje fresk je sedaj v zaključni fazi. Projekt za revitalizacijo dvorca, s katerim želijo med drugim oživeti turizem z ogledi notranjosti objekta, je zaenkrat samo ideja, medtem ko realizacija še ni definirana.

Slika 3: Dvorec Lazarini (Vir: photobucket.com)

Preglednica 3: Značilnosti območja - dvorec Lazarini

Površina	2,45 ha
Predhodna dejavnost	javne storitve, bivanje
Prisotnost objektov	da
Opuščenost DO	pretežno opuščeno (50 – 99 %)
Vzdrževanost /stanje DO	slabo vzdrževano
Socialna degradacija – sum	prisoten vandalizem, poškodovanost, uničenost zgradb, okolja, nesnaga
Okoljska degradacija – sum	ne
Razvojni načrt občine za DO	imamo načrte, ideje, realizacija pa še ni definirana

7.2.3 DO industrijskih in obrtnih dejavnosti

Degradirana območja industrijskih in obrtnih dejavnosti predstavljajo območja, na katerih prevladuje industrijska oziroma obrtna dejavnost. Načeloma gre za prostor, kjer se nahajajo nekdanji industrijski oziroma večji obrtni obrati s pripadajočimi zemljišči.

Tekstilna Medvode

Tovarna tekstila in tekstilnih izdelkov (slika 4) se nahaja v samem središču mesta Medvode, ob železniški progi. Ob stečaju podjetja Tekstilna leta 2000 so se začeli prostori industrije tehničnega tekstila opuščati. Danes je območje vidno opuščeno (preglednica 4), saj je moč opaziti zaraščenost z rastlinstvom in poškodovanost objekta ter nesnago v sami okolici.

V strateškem delu občinskega prostorskega načrta občine Medvode zasledimo navedbe, da je obstoječe območje obrtno poslovne cone potrebno temeljne prenove. Na tem mestu je predvidena prometna ureditev, dostopnost cest in ureditev parkirišč, namenjenih poslovnim objektom. Za kompleks je že načrtovana izvedba občinskega podrobnostnega prostorskega načrta, na podlagi katerega bo določena razporeditev in arhitekturna zasnova objekta.

Neposredno v bližini obstoječe obrtne cone bivše Tekstilne se načrtuje tudi izgradnja zbirnega centra namenjenega ločenemu zbiranju komunalnih odpadkov, kamor sodijo odpadki iz gospodinjstev in poslovnih dejavnosti. Lokacija zbirnega centra je izbrana z razlogom, saj je območje prometno dostopno, primerno komunalno opremljeno in sama postavitve zbirališča odpadkov ne bo povzročala konflikta interesov dejavnosti v prostoru.

Slika 4: Tekstilna Medvode (Vir: foto Kokalj)

Preglednica 4: Značilnosti območja - Tekstilna Medvode

Površina	0,95 ha
Predhodna dejavnost	industrijska, obrtna dejavnost
Prisotnost objektov	da
Opuščenost DO	povsem opuščeno
Vzdrževanost /stanje DO	slabo vzdrževano
Socialna degradacija – sum	prisoten vandalizem, poškodovanost, uničenost zgradb, okolja, nesnaga
Okoljska degradacija – sum	ne
Razvojni načrt občine za DO	imamo že sprejet načrt za območje

7.2.4 DO pridobivanja mineralnih surovin

Obravnavani tip degradacije obsega skupino območij, kamor sodijo rudniška območja, območja pridobivanja mineralnih surovin, območja jalovišč, peskokopi, gramozne jame ipd.

Slednji tip degradacije zaradi obširnosti pojma delimo na več podtipov:

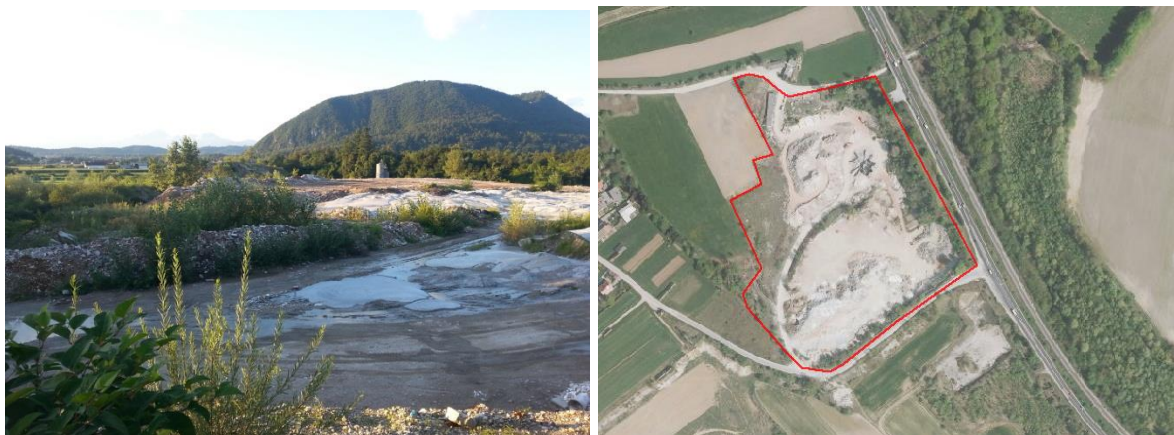
- DO rudnika,
- DO kamnoloma, peskokopa,
- DO gramozne jame,
- ostala DO pridobivanja mineralnih surovin.

V našem primeru smo obravnavali degradirano območje kamnoloma, kjer je pridobivanje mineralnih agregatov že opuščeno. Območje se po naravni poti ne more sanirati oziroma renaturirati.

Kamnolom Stanežiče

Nahaja se na območju mestne občine Ljubljana v razpotegnjenem urbanem naselju Stanežiče. Kamnolom družbe Gramatek kamnolom (slika 5) leži tik ob regionalni cesti Ljubljana – Medvode.

Območje je pretežno opuščeno in dobro vzdrževano (preglednica 5). Kljub delni opuščenosti je opazna občasna aktivnost, saj je moč znotraj kamnoloma opaziti mehanizacijo in vozila. Lastnik območja je Republika Slovenija, medtem ko je začasni upravljavec Mestna občina Ljubljana. Slednja ima v okviru izvedbenega dela občinskega prostorskega načrta planirano izgradnjo nove stanovanjske soseske. Namenska raba omogoča gradnjo stavb za posebne namene. V to kategorijo spadajo domovi za starejše in oskrbovana stanovanja.

Slika 5: Kamnolom Stanežiče (Vir: foto Kokalj)

Preglednica 5: Značilnosti območja - kamnolom Stanežiče

Površina	4,92 ha
Predhodna dejavnost	pridobivanje mineralnih surovin
Prisotnost objektov	da
Opuščenost DO	pretežno opuščeno (50 – 99 %)
Vzdrževanost /stanje DO	dobro vzdrževano
Socialna degradacija – sum	ne
Okoljska degradacija – sum	vegetacija, tla, površje
Razvojni načrt občine za DO	imamo že sprejet načrt za območje

7.2.5 DO prehodne rabe

Degradirana območja prehodne rabe delimo na dva podtipa. Prvi podtip so DO opuščene gradbišča, za katera so značilna prazna ali opuščena območja, ki še nikoli niso imela neke funkcije. Drugi podtip so DO značilne predhodne rabe, ki predstavljajo območja, ki so v fazi spreminjanja funkcije. Na njih se lahko odvija oblika začasne rabe (npr. parkirišče).

Skladišče Color

Skladišče podjetja Color (slika 6), ki se ukvarja z izdelavo barv, lakov in premazov, se je nahajalo v naselju Rakovnik in spada pod občino Medvode. Občina je na podlagi občinskega prostorskega načrta izvedla porušitev objekta. Območje, ki je trenutno slabo vzdrževano in zaraslo z rastlinstvom, je zavarovano z žičnato ograjo (preglednica 6).

Na tem območju je v bodoče predvideno planiranje mešane dejavnosti. Sem sodi razvoj turističnih in storitvenih dejavnosti, kot tudi širitev naselja Rakovnik z izgradnjo novih stanovanjskih objektov.

Slika 6: Skladišče Color (Vir: foto Kokalj)

Preglednica 6: Značilnosti območja - skladišče Color

Površina	2,18 ha
Predhodna dejavnost	industrijska, obrtna dejavnost
Prisotnost objektov	ne
Opuščenost DO	pretežno opuščeno (50 – 99 %)
Vzdrževanost /stanje DO	slabo vzdrževano
Socialna degradacija – sum	ne
Okoljska degradacija – sum	vegetacija, tla, površje
Razvojni načrt občine za DO	imamo načrte, ideje, realizacija pa še ni definirana

7.2.6 Okoljska degradacija

Okoljska degradacija po smernicah projekta CRP (Lampič in sod., 2016), na osnovi katerega je bila izoblikovana metodologija našega diplomskega dela, ni navedena med predlaganimi tipi degradiranih območij. Ker gre pri projektu CRP zgolj za predlagane tipe in ne za obvezujoče, smo si dovolili določiti dodaten tip DO, ki se nam je sam po sebi zdel vreden omembe.

Degradacijo okolja lahko definiramo kot preobrazbo okolja, kjer se poruši naravno ravnovesje zaradi preobsežnega obremenjevanja ali zmanjševanja samočistilne sposobnosti okolja in njegovih sestavin.

Odlagališče gum Dragočajna

Odlagališče odpadnih gum (slika 7) se je nahajalo na območju v bližini naselja Dragočajna, ki leži v občini Medvode. Sanacija odlagališča se je izvedla že pred letom 2000, vendar so ob tedanji sanaciji odstranili le določen del odvrženih gum, medtem ko so preostanek odvrgli v izkopane luknje in jih prekrili z zemljo.

Danes je območje preraslo z rastlinstvom, v njegovi bližini pa se z izgradnjo novih stanovanjskih hiš širi naselje Dragočajna. Na območju bivšega odlagališča je iz ortofoto posnetkov jasno vidna zelo skromna vegetacija, na podlagi česa lahko sumimo na okoljsko degradacijo.

Slika 7: Odlagališče gum Dragočajna (Vir: foto Kokalj)

Preglednica 7: Značilnosti območja - odlagališče gum Dragočajna

Površina	3,67 ha
Predhodna dejavnost	infrastrukturalna dejavnost
Prisotnost objektov	ne
Opuščenost DO	ni opuščen (0 – 10 %)
Vzdrževanost /stanje DO	dobro vzdrževano
Socialna degradacija – sum	ne
Okoljska degradacija – sum	vegetacija, tla, površje
Razvojni načrt občine za DO	nimamo nobenih načrtov, ni nobenih možnosti sprememb, razvoja

7.2.7 DO obrambe, zaščite in reševanja

Sem spadajo degradirana območja, katerih uporaba je namenjena potrebam obrambe, zaščite in reševanja. To so predvsem območja vojašnic, vadbeni poligoni, opuščena strelišča in skladišča za potrebe vojske. Številna so še delujoča, vendar le deloma opravljajo svojo funkcijo.

Raketni položaj

Raketni položaj (slika 8), namenjen vojaškim potrebam, se nahaja na robu gozda v naselju Valburga. Do območja je moč priti le po kolovozu. Ker gre za objekt, ki se je uporabljal za čas bivše republike Jugoslavije, je območje povsem opuščeno in slabo vzdrževano.

Območje ni sprejemljive velikosti za popis, zato ga nismo vzeli v nadaljnjo analizo. Evidentirano je le z namenom, da se predstavi čim večje število tipov DO, ki jih je moč zaznati v našem obravnavanem območju popisa.

Slika 8: Raketni položaj Valburga (vir: fotoalbum.com)

8 ANALIZA POPISANIH DO

Analiza se nanaša na primerjavo naših popisanih degradiranih območij in degradiranih območij v okviru projekta CRP (Špes s sod., 2011). V njem so popisali večji del Slovenije, medtem ko so nekatere dele (npr. Koroška) izpustili. Podatki in evidentirana degradirana območja popisa so dostopni na spletni strani Geopedia, ki predstavlja interaktivni spletni atlas in zemljevid Slovenije .

Kot je bilo povedano že v enem od prejšnjih poglavij (2. Pregled literature) diplomske naloge so pri projektu CRP (Špes s sod., 2011) tipe DO delili na industrijska območja, rudarska območja (območja površinske degradacije), transportne in druge infrastrukturne površine ter vojaška območja. Površina degradiranega območja je morala znašati okvirno 1 ha (10.000 m²), v nekaterih primerih pa so bile vključene tudi manjše površine. S tem popisom so evidentirali 194 DO, ki so skupaj obsegala 979 ha.

Preglednica 8: Površine in število DO po regijah (vir: Špes s sod., 2011)

Statistična regija	Površina DO [ha]	Število DO
Dolenjska	108,85	19
Gorenjska	138,37	22
Osrednjeslovenska	246,60	49
Primorska	136,60	46
Savinjska	76,48	26
Severozahodna Slovenija	272,10	32
Slovenija	979,01	194

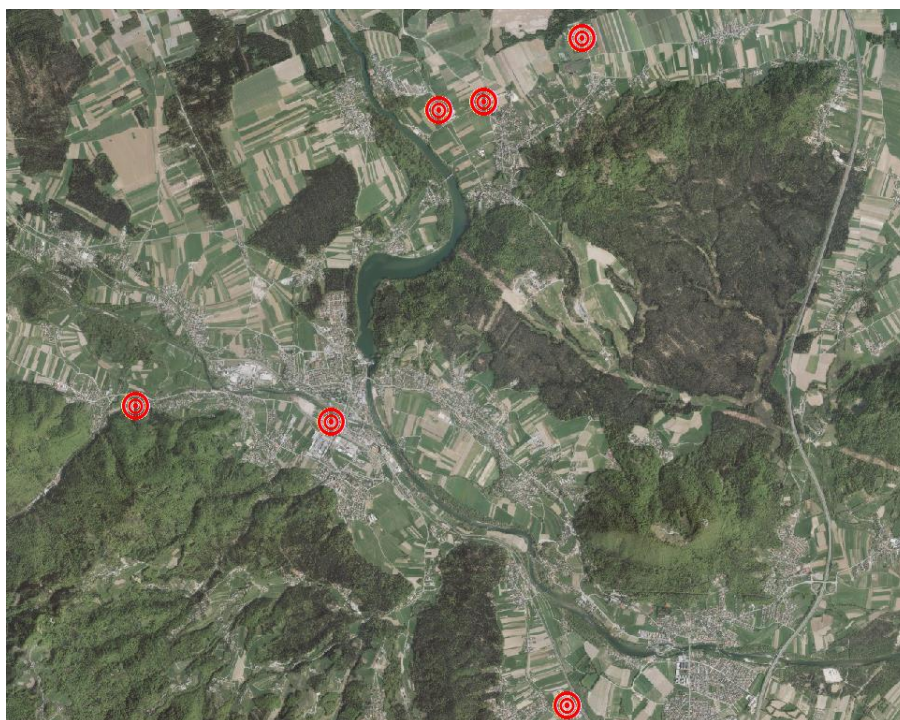
Preglednica 9: Število in površine DO po tipih (vir: Špes s sod., 2011)

Statistična regija	Industrijska DO		Rudarska DO		Transportna DO		Vojaška DO	
	število	površina	število	površina	število	površina	število	površina
Osrednjeslovenska	37	155,91	3	7,19	5	20,15	4	63,35

Ob pregledu podatkov (preglednica 8) je moč opaziti, da je največje število degradiranih območij prisotnih v Osrednjeslovenski statistični regiji. Kot glavni razlog za takšno stanje vidimo predvsem v tem, da je bilo to območje najbolj industrijsko razvito. Ob propadu številne industrije je na tem prostoru nastalo največ območij podvrženih opuščanju dejavnosti. To je vidno tudi v preglednici 9, kjer opazimo, da je od skupno 49 popisanih degradiranih območij, kar 37 evidentiranih kot industrijska DO.

Za potrebe naše diplomske naloge se je popis nanašal na občino Medvode z okolico v Osrednjeslovenski statistični regiji. Potrebno je poudariti, da je naš popis z razliko od projekta CRP (Špes s sod., 2011), v katerem so popisali vsa evidentirana območja, ki so izpolnjevala kriterije, temeljil zgolj na evidentiranju po enega primera za posamezni predlagani tip degradiranega območja. Tako naš namen ni bil popisati vsa evidentirana degradirana območja v obravnavanem območju, temveč smo identificirali učni primer posameznega tipa DO in ga podrobneje predstavili. Zato je kakršnokoli obsežnejšo analizo težko opraviti, saj nimamo dovolj velikega vzorca lastnih popisanih območij.

Skupna površina naših šestih popisanih območij je znašala 24,37 ha, medtem ko je povprečna velikost slednjih znašala 4,06 ha. Če primerjamo s slovenskim povprečjem, ki znaša 5,05 ha, ali povprečjem Osrednjeslovenske statistične regije s 5,03 ha, vidimo da so bila naša območja manjša. Razlog za to vidimo v našem večjem osredotočenju na manjši prostor, se pravi na območje občine Medvode, v katerem smo poskusili poiskati čim večje število različnih tipov DO. Ob tem je šlo za manj pomembna območja, ki so jih pri CRP projektu izpustili.

Slika 9: Razporeditev DO po obravnavanem prostoru

Ob primerjavi DO, katerih popis smo izvedli za namene diplomskega dela in DO, identificiranih s strani popisovalcev CRP, opazimo, da so slednji izpustili območja kamnoloma Stanežiče, dvorca Lazarini in odlagališča gum Dragočajna. Izvedli pa so popis območij Agroemona GE Smladnik, Tekstilne Medvode in skladišča Colorja v Rakovniku.

Območje Agroemone so pri projektu CRP uvrstili k transportnim in drugimi infrastrukturnimi površinami in pri kriteriju opuščenost določili povsem opuščeno območje. V našem popisu smo območje identificirali kot DO kmetijske dejavnosti, ki je pretežno opuščeno (50 do 99 %), saj je bilo moč zaslediti, da se v nekaterih hlevih nahaja živina, na podlagi česa smo slutili na občasne aktivnosti. Ravno nasprotno je glede območja Tekstilne Medvode. Popisovalci so določili stopnjo delne opuščenosti (10 do 50 %), ker naj bi se tedaj na tem območju pričela izvajati nova dejavnost. Ob našem ogledu ni bilo več sledu o kakršnikoli dejavnosti, tako da smo v našem popisu območje označili za povsem opuščeno. Skladišča Colorja ob našem terenskem ogledu ni bilo več mogoče opaziti, saj se je njegova rušitev že izvedla. Območje, ki je trenutno slabo vzdrževano in zaraslo z rastlinstvom varuje žičnata ograja. Tako smo to območje identificirali kot DO prehodne rabe.

Kot ugotovitev analize lahko izpostavimo, da je prisotno razlikovanje med našim popisom in popisom, ki so ga izvedli za potrebe projekta CRP. Eden od razlogov je čas, ki je pretekel med izvedbama obeh projektov. Projekt CRP se je izvajal leta 2011, kar znaša 5 let od našega evidentiranja degradiranih območij. V tem času je prišlo do sanacij ali še obširnejšega opuščanja. Drugi razlog za odstopanje popisov pa vidimo v drugačni metodologije dela in razvrstitvi v različne tipe DO. Naveden dejavnik je pogost pri popisih različnih avtorjev, zaradi česar je združevanje in primerjanje popisov relativno težko izvedljivo.

9 PRIMERI DOBRIH PRAKS

Poleg vseh popisanih degradiranih območij na našem obravnavanem prostoru smo poiskali še dva primera območij, ki sta bila v preteklosti podvržena degradaciji in propadanju. Z ustreznim prostorskim načrtovanjem in sprejetjem občinskega prostorskega načrta za obravnavani območji se je pričela njuna sanacija. Tako smo želeli prikazati primer, kako se lahko na učinkovit način, ob ustrezno načrtovanih smernicah, degradirano območje spremeni v koristne površine z novimi aktivnostmi.

9.1 Dvorec Goričane

Dvorec Goričane (slika 9) je baročni dvorec, ki se nahaja v naselju Goričane (občina Medvode). Zgrajen je bil daljnega leta 1634. Sprva je bil namenjen bivanju, z nacionalizacijo je prišel v državno last in se začel uporabljati za muzejske namene. Po osamosvojitvi se je v postopku denacionalizacije nepremičnine dvorec vrnil nadškofiji. Tako ga je v upravljanje dobila župnija Preska. Leta 2004 je nadškofija pričela z obnovo propadajočega dvorca in njene okolice za namene bivalne funkcije kardinala Franca Rodeta. Dvorec je bil pred obnovo slabo vzdrževan in pretežno opuščan, prav tako njegova okolica.

Slika 10: Dvorec Goričane (Vir: siol.net)

9.2 Tovarna Color Medvode

Nekdanja medvoška tovarna barv, lakov in sintetičnih smol Color se je nahajala na elitni lokaciji v središču Medvod ob križišču regionalne ceste. Od leta 2010 je Color predstavljal samo še blagovno znamko, saj se je podjetje priključilo domžalskemu Heliosu, območje tovarne pa je začelo propadati.

Odstranitev propadlega objekta se je pričela leta 2014, tedaj je bil sprejet tudi občinski podrobnosti prostorski načrt za to območje. Predvidena je bila izgradnja poslovno – trgovskega kompleksa (slika 10), kjer so prostore dobile trgovina Spar, gostinski lokal, trgovina s tekstilom Kik, zavarovalnica Triglav, trgovina medicinskih pripomočkov Sanolabor, knjigarna Mladinska knjiga, optika Clarus in cvetličarna. V nadstropjih je prostor namenjen za pisarniško-storitvene dejavnosti. Izgradnja kompleksa se je zaključila v letu 2015.

Slika 11: Poslovno - trgovski kompleks v Medvodah (Vir: foto Kokalj)

10 ZAKLJUČEK

Diplomska naloga se na primeru občine Medvode v osrednjeslovenski statistični regiji ukvarja z evidentiranjem in analizo degradiranih območij in njihovo problematiko. V okviru diplomskega dela je bilo poiskanih in popisanih sedem območij različnih tipov, ki so bili podvrženi degradaciji. Zaradi neizpolnjevanja kriterijev eden od njih (raketni položaj Valburga) ni bil uvrščen v nadaljnjo analizo. Ugotovili smo, da se na relativno majhnem obravnavanem prostoru (občina Medvode in njena okolica) nahaja veliko območij, ki jih lahko opredelimo kot degradirana. Obenem se je treba zavedati, da problem degradiranih območij ni lokalni in se ne nanaša le na naše obravnavano območje, temveč je splošen in načeloma razširjen pojav v vseh zgostitvenih in urbanih območjih države. Zaskrbljujoč je podatek, da stopnja zavesti in priznavanje pojava še zdaleč nista skladna z njegovo pogostostjo, razširjenostjo in intenzivnostjo širjenja (Koželj, 1998). Ob tem ne smemo prezreti dejstva, da se pri nas pojav degradiranih območij in njegove težnje ne spremljajo celovito, prav tako se tudi njihov obstoj ne raziskuje sistematično. Posamezne raziskave danega pojava različnih avtorjev iz zadnjih let niti slučajno ne morejo nadomestiti funkcije stalnega registra degradiranih območij, ki bi se obnavljal ažurno in pripomogel k hitrejšemu in učinkovitejšemu soočanju z nastalim pojavom (Koželj, 1998).

Tako kot državni in občinske organi, tudi preostali ljudje problematiki degradiranih območij ne namenjajo dovolj velike pozornosti. Čeprav pojav degradiranosti narašča, ga slednji niso pripravljene videti v celoviti razsežnosti. Za ceno svojega udobja se niso pripravljene odpovedati ustaljenim navadam in sprejeti nekatere omejitve ugodnosti, čeprav je v njihovi okolici opazna večja obremenjenost in motenost naravnega okolja. Na tem mestu je potrebno izpostaviti podatek, katerega smo tudi sami zasledili pri naših evidentiranih območjih. Največjo prepreko pri ravnanju z degradiranimi območji, kot tudi pri nadaljnjem planiranju novih dejavnosti in izvedbi sanacije, predstavlja prav lastništvo. V zadnjih dvajsetih letih je veliko degradiranih območij prišlo pod zasebno lastništvo, kar preprečuje izvedbo reaktivacij.

Kljub vsem grajam je na tem mestu potrebno omeniti, da je v zadnjem času opaziti pozitiven korak pri reševanju dane problematike. Že v diplomski nalogi so predstavljeni primeri dobrih praks na našem obravnavanem območju, kjer so se degradirana območja sanirala. Prav tako moramo opozoriti na potekajoč projekt CRP z naslovom Celovita metodologija za popis in analizo degradiranih območij, izvedba pilotnega popisa in vzpostavitev ažurnega registra (Lampič s sod., 2016). Na podlagi slednjega bodo popisovalci izvedli pilotni popis degradiranih območij v šestih statističnih regijah in vzpostavili javno dostopen ažuren register, ki nam bo omogočal pregled degradiranih območij na spletu.

VIRI

ARSO. Degradirana območja zaradi opuščene dejavnosti. Ljubljana, Agencija RS za okolje, Ministrstvo za okolje in prostor. http://kazalci.arso.gov.si/?data=indicator&ind_id=508 (Pridobljeno 5. 5. 2016.)

Cvahte, A., Snoj L. 2011. Geografsko vrednotenje degradiranih območij v izbranih statističnih regijah. Geodetski vestnik. Ljubljana, Inštitut za geodezijo. <http://revije.ff.uni-lj.si/Dela/article/view/dela.36.6.111-122/709> (Pridobljeno 17. 5. 2016.)

Geopedia. 2016. Sloj - Degradirana območja. <http://portal.geopedia.si/sloj/metapodatki/9286> (Pridobljeno 3. 5. 2016.)

Gorenjski glas. 2015 . Svetniki prižgali zeleno luč za Spar. Medvode. <http://www.gorenjskiglas.si/apps/pbcs.dll/article?AID=/20150102/C/150109976/1025/svetniki-prizgali-zeleno-luc-za-spar-&template=printart> (Pridobljeno 8. 8. 2016.)

IPOP. 2013a. Degradirana območja. Ljubljana, Inštitut za politike prostora. <http://ipop.si/urejanje-prostora/izrazje/degradirano-obmocje/> (Pridobljeno 6. 5. 2016.)

Klančičar Schneider, K. 2014. Problemska analiza prenove degradiranih industrijskih območij na primeru občine Trbovlje. Magistrsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo (samozaložba K. Klasničar): str. 7 -12

Koželj, J. 1998. Degradirana urbana območja. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Urad RS za prostorski planiranje: str. 13 - 32

Lampič, B., Krevs, M., Cigale, D., Kušar, S., Slavič, P. 2016. Celovita metodologija za popis in analizo degradiranih območij, izvedba pilotnega popisa in vzpostavitev ažurnega registra: zaključno poročilo. Ljubljana: Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

London Brownfield Sites Review. <http://data.london.gov.uk/dataset/london-brownfield-sites-review> (Pridobljeno 5. 9. 2016.)

Novosák, J., Hájek, O., Nekolová, J., Bednár, P. 2013. The spatial pattern of brownfields and characteristics of redeveloped sites in the Ostrava metropolitan area: str. 38 - 40

SPRS. 2004. Strategija prostorskega razvoja Slovenije. Ljubljana, Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Direktorat za prostor, Urad za prostorski razvoj. http://www.arhiv.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/publikacije/drugo/sprs_slo.pdf (Pridobljeno 6. 5. 2016.)

SURS. 2016. Podatkovni portal SI-STAT. Statistični urad Republike Slovenije. <http://pxweb.stat.si/pxweb/dialog/statfile2.asp> (Pridobljeno 10. 8. 2016.)

Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – strateški del. Ur. I. RS, št. 78/2010. Ljubljana. <http://www.ljubljana.si/si/mol/ijz/register-predpisov/okolje-prostor/obcinski-prostorski-nactr/> (Pridobljeno 8. 8. 2016.)

Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta, ter pogojev za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij. Uradni list RS, št. 99/2007. Ljubljana. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV8105> (Pridobljeno 12. 5. 2016.)

Rebernik, D. 2007. Trajnostni prostorski razvoj in novejši procesi v prostorskem razvoju Ljubljane. Geodetski vestnik. Ljubljana, Inštitut za geodezijo. <http://revije.ff.uni-lj.si/Dela/article/view/dela.27.2.17-38> (Pridobljeno 18. 5. 2016.)

Strateški del občinskega prostorskega načrta. 2008. Medvode. http://www.medvode.si/seje_obc_sveta/seje_2006_2010/gradivo/seja_12/2a_strateski_del.pdf (Pridobljeno 7. 8. 2016.)

Špes, M., Krevs, M., Lampič, B., Mrak, I., Ogrin, M., Plut, D., Vintar Mally, K., Vovk Korže, A. 2012. Sonaravna sanacija okoljskih bremen kot trajnostno razvojna priložnost Slovenije, Degradirana območja: [Ciljni raziskovalni program (CRP) "Konkurenčnost Slovenije 2006-2013"] : zaključno poročilo. Ljubljana: Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-MZQF8VAL/5094e2d5-daed-4253-a417-f3de39719aa3/PDF> (Pridobljeno 7. 6. 2016.)

Špes, M. 1998. Degradacija okolja kot dejavnik diferenciacije urbane pokrajine. Ljubljana, Inštitut za geografijo: 196 str.

Uredba o prostorskem redu Slovenije. Uradni list RS, št. 122/2004. Ljubljana. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED3526> (Pridobljeno 7. 9. 2016.)

Uršič, K. 2016. Revitalizacija degradiranih območij v turistične in pristočasne namene. Magistrsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo. (samozaložba K. Uršič): str. 4, 7, 8

Wikipedija. 2016. Dvorec Goričane https://sl.wikipedia.org/wiki/Dvorec_Gori%C4%8Dane (Pridobljeno 10. 8. 2016.)

Wikipedija. 2016. Osrednjeslovenska statistična regija https://sl.wikipedia.org/wiki/Osrednjeslovenska_statisti%C4%8Dna_regija (Pridobljeno 27. 5. 2016.)

ZPNačrt. 2007. Zakon o prostorskem načrtovanju. Uradni list RS št. 33/2007. Ljubljana. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4675> (Pridobljeno 12. 5. 2016.)

ZRC SAZU. Dvorec Smlednik v dvajsetem in enaindvajsetem stoletju. http://zimk.zrc-sazu.si/sl/strani/grad_pano-14#v (Pridobljeno 10. 8. 2016.)

ZVO-1. 2006. Zakon o varstvu okolja. Uradni list RS, št. 39/2006. Ljubljana. <https://www.uradni-list.si/1/content?id=72890> (Pridobljeno 12. 5. 2016.)

A PRILOGA A: Vzorec popisnega lista

Degradirano območje – popisni list

CRP V6-1510 Celovita metodologija za popis in analizo degradiranih območij, izvedba pilotnega popisa in vzpostavitvev
ažurnega registra

Terenski zajem podatkov: april – junij 2016 (UL FF)

I. IDENTIFIKACIJA OBMOČJA:

Delovni ID degradiranega območja	ID ki ga generira aplikacija (vnesi naknadno)	Mestno naselje
Ime degradiranega območja		
Ime regije	Ime občine	Ime naselja

Problemsko območje	1	Ni problemsko območje
	2	Območje izvajanja Pomurskega zakona
	3	Začasno problemsko območje z visoko brezposelnostjo (Pokolpje)
	4	Začasno problemsko območje z visoko brezposelnostjo (Zasavje)
	5	Začasno problemsko območje z visoko brezposelnostjo (Maribor s širšo okolico)
	6	Območje izvajanja TNP

II. Popisovalec

Popisovalec:

Informator na občini:		Kontakt:
Datum obiska občine:	Obisk terena 1:	Obisk terena 2:

III. Značilnosti degradiranega območja

Ocenjena površina DO:

Tip DO:		Podtip DO – opredeljen pri štirih tipih:	
1	DO kmetijske dejavnosti	DO pridobivanja mineralnih surovin	
2	DO javnih storitev	7 71	DO rudnika
3	DO storitvenih dejavnosti	7 72	DO kamnoloma, peskokopa
4	DO turistične, športnorekreativne in športne dejavnosti	7 73	DO gramozne jame
5	DO industrijskih in obrtnih dejavnosti	7 74	Ostala DO pridobivanja mineralnih surovin
6	DO obrambe, zaščite in reševanja	DO infrastrukture	
7	DO pridobivanja mineralnih surovin	8 81	DO prometne infrastrukture
8	DO infrastrukture	8 82	DO okoljske infrastrukture
9	DO prehodne rabe	8 83	DO ostale gospodarske javne infrastrukture
10	DO za bivanje	DO prehodne rabe	
11	DO starega mestnega ali vaškega jedra	9 91	DO opuščene gradbišča
12	DO zelenih in drugih javnih površin	9 92	DO značilne prehodne rabe
Leto izgradnje:		DO za bivanje	
5 DO industrijskih in obrtnih dejavnosti		10	DO večstanovanjskih objektov
_____		10	DO eno in dvo-stanovanjskih objektov
10 DO za bivanje _____		DO starega mestnega ali vaškega jedra	
		11	DO večstanovanjskih objektov
		11	DO eno in dvo-stanovanjskih objektov

Predhodna dejavnost (če aktualno):		Predhodna dejavnost opis, zanimivosti:
1	kmetijska dejavnost	
2	javne storitve	
3	storitvene dejavnosti	
4	turistična, športnorekreacijska dejavnost	
5	industrijska, obrtna dejavnost	
6	obramba, zaščita in reševanje	
7	pridobivanje mineralnih surovin	
8	infrastrukturna dejavnost	
9	bivanje	

Prisotnost objektov

1	da
2	ne
3	enostavni, hitro odstranljivi objekti

Opuščenost DO:		Leto opustitve dejavnosti: _____
1	povsem opuščeno	DO prehodna raba – prisotna začasna raba od leta: _____
2	pretežno opuščeno (50 do 99 %)	
3	delno opuščeno (10 do 50 %)	
4	ni opuščeno (0 do 10 %)	
		Opuščenost - opis:

Vzdrževanost/Stanje DO:		Vzdrževanost oz. stanje DO - opis:
1	ni vzdrževano	
2	slabo vzdrževano	
3	dobro vzdrževano	

Lastništvo DO:		Lastništvo DO – vpis lastnika:
1	zasebno	
2	državno	
3	občinsko	
4	Javno/zasebno	

Socialna degradacija-sum:		Socialna degradacija-sum - opis:
1	prisoten vandalizem, poškodovanost, uničenost zgradb, okolja, nesnaga	
2	zmanjšana varnost, prisotnost kriminala, slab sloves	
3	prisotnost specifičnih etničnih skupine (getoizacija)	

Okoljska degradacija-sum:		Okoljska degradacija-sum - opis:
1	vode	
2	zrak	
3	tla	
4	vegetacija	
5	površje	
6	drugo	

Fizično stanje območja (DO za bivanje, DO mestnih ali vaških jeder):		Stopnja izvedenosti investicije in zasedenost (DO za bivanje, DO industrijskih dejavnosti, zgrajene po letu 2005):
1	problemi s prometno urejenostjo	
3	neustrezna, slabša komunalna opremljenost	
3	odsotnost ali nevdrževanost funkcionalnih zemljišč	
1	zgrajeno, prazno, nenaseljeno	
2	zgrajeno, delno zasedeno/naseljeno	
3	delno zgrajeno, prazno, nenaseljeno	
4	delno zgrajeno, delno zasedeno/naseljeno	

Razvojni načrti občine za DO:		Razvojni načrti DO - opis:
1	imamo že sprejet načrt za območje	
2	imamo načrte, ideje, realizacija pa še ni definirana	
3	nimamo pravih oprijemljivih načrtov, zgolj pobude	
4	nimamo nobenih načrtov, ni nobenih možnosti sprememb, razvoja	

Razvojne ovire DO:		Razvojne ovire DO - opis:
1	lastništvo	
2	finančni viri	
3	sprejemanje ustreznega prostorskega akta	
4	varstveni režimi	
5	drugo	

Časovna dimenzija reaktivacije, sanacije

1	v času do 2 leti
2	v času 2 do 5 let
3	v času 5 do 10 let
4	se ne ve, neopredeljeno

Dodatne info občine - opis:

- kratka ocena razmer na področju DO
- navedba ostalih vrst DO, ki jih občina zazna kot problem
- skupni, splošni problemi pri upravljanju
- katere konceptualne rešitve bi morala država ponuditi

Zabeležke, opažanja in komentarji popisovalca: